

Několik podnětů k úpravě liturgického prostoru v bazilice sv. Prokopa v Třebíči

Kopeček Pavel

Stávající situace a uspořádání liturgického prostoru v bazilice sv. Prokopa plně neodpovídá požadavkům obnovené liturgie a tím i tomu relevantních dokumentů, především Instrukci *Inter Oecumenici* (1964), Instrukce *Eucharisticum Mysterium* (1967), Všeobecné pokyny k římskému misálu (1969), Všeobecné pokyny k římskému lekcionáři (1970), Koncepce úprav liturgického prostoru (Praha 2002), Instrukce *Redemptionis sacramentum* (2004) a další. Všechny tyto dokumenty, jakožto i CIC, definují základní liturgická místa v kostele: oltář, ambon, sedes, svatostánek, křtitelnice. Definice obsahuje jak popis příslušného místa, tak i parametry, kterým musí odpovídat, dále je důležitá symbolická a teologická stránka těchto míst, jakožto i liturgická funkčnost.

Všechny dokumenty jsou v souladu s tou myšlenkou, že předkoncilní kazatelna nemůže plnit funkci pokoncilního ambonu. Těch důvodů je celá řada, zmíním dva podstatné: liturgický (předkoncilní kázání bylo rétorickým projevem kněze přede mší, který nebyl tematicky vymezen – pokoncilní homilie je součástí liturgie a je tematicky dána biblickými texty a mešní eucharistií (modlitbami)), teologický (dynamika liturgického slavení obsahuje vedle anabatické a katabatické roviny i diabatickou, která je okamžikem přijetí a proměny božího působení, v bohoslužbě slova tímto okamžikem jsou biblická čtení a homilie, v bohoslužbě oběti je to eucharistická modlitba – tato dvojí diabasis tyto dvě místa charakterizuje jako „oltář slova“ a „oltář eucharistický“. Této charakteristice odpovídá pokoncilní ambon a nikoli předkoncilní kazatelna).

Z tohoto důvodu a opíraje se o příslušné dokumenty je oprávněné tvrzení, že uspořádání liturgického prostoru nedostojí stanoveným kritériím. Pokládám za nutné umístit v prostoru ambon, avšak ne v tom smyslu, že by se jen v blízkosti oltáře objevil pult na čtení. Jakýkoliv zásah je třeba promyslet a sladit s ostatními liturgickými místy, především oltář, sedes a svatostánek, aby úprava byla liturgicky funkční, umělecky kvalitní, teologicky a symbolicky správná.

Doufám, že se farnost rozhodne a vyкроčí směrem k dořešení liturgické úpravy, protože kostel je symbolem místního společenství a správné uspořádání liturgických míst umožňuje zúčastněným lépe prožívat liturgii, která je pramenem a vrcholem života církve. Dnes jsme zahájili v naší diecézi synodní cestu, i toto je znamením synodality, kdy věřící a duchovní společně završí pokoncilní liturgickou proměnu krásné baziliky sv. Prokopa v Třebíči.